

Danderyds kommun

Parter: Danderyds kommun ./.. Daniel Andersson m.fl.

Målet gäller: Laglighetsprövning enligt kommunallagen

Domstolen har fått in handlingar i målet. Handlingarna följer med detta brev.

Vill ni lämna ett yttrande?

Ni får nu tillfälle att yttra er och slutföra talan över det som står i handlingarna. Vill ni göra det ska yttrandet vara skriftligt och komma in till domstolen **senast den 7 oktober 2021**.

När tiden har gått ut kan domstolen komma att avgöra målet, även om något svar inte kommit in.

När ni skickar in yttrandet

Uppge namn, målnummer 5211-21 och mobilnummer eller annat telefonnummer ni kan nås på. Lämna också e-postadress, så att vi kan skicka handlingar i målet via e-post.

Skicka gärna in handlingar med e-post, helst i PDF-format. De behöver då inte lämnas på annat sätt. För högre säkerhet än vanlig e-post, använd www.domstol.se/kontaktformular.

Har ni frågor?

På webbplatsen finns information om domstolen och om handläggningen. Välkommen att kontakta oss vid frågor – ni når oss enklast per telefon 08-561 690 10.

Anneli Pettersson

Bifogade handlingar: aktbilaga 14

Sida 1 (av 1)

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Birger Jarls Torg 5

Telefon
08-561 690 00

Öppettider
måndag–fredag
08:00–16:00

Postadress
Box 2302
103 17 Stockholm

E-post
kammarrattenistockholm@dom.se

Webbplats
www.domstol.se/kammarratten-i-stockholm/

Gävle 210922

INKOM: 2021-09-22
MÅLNR: 5211-21
AKTBIL: 14

Svar avseende överklagan i mål nr 5211-21

Motpartens yrkande

Det av Danderyds kommun framställda yrkandet bestrids och skall inte medges.

Yrkanden

Det yrkas att Kammarrätten fastställer Förvaltningsrättens dom och därmed bifaller mina huvudmäns yrkanden.

Det yrkas även om inhibition av det aktuella beslutet. Kommunen har påbörjat arbetet med att förändra organisationen trots domen i Förvaltningsrätten.

Om Barnkonventionen, dess inkorporering i svensk lag och dess tillämpning

Barnkonventionen är sedan den 1 januari 2020 svensk lag och benämns då Barnrättslagen. Det är artiklarna 1 – 42 som blivit införlivade som svensk lag. Sedan tidigare, då Barnkonventionen fanns såsom en ratificerad internationell konvention, finns reglerat i den svenska lagstiftningen hur barns rätt skall beaktas.

Barnkonventionen har blivit svensk lag på ett annorlunda sätt än det gängse tillvägagångssätt. Att det är konventionstext som inkorporeras som svensk lag innebär att det sedvanliga förarbetet med utredningar och annat inte har gjorts. Det innebär att det saknas förarbeten att få ledning av vid rättstillämpning. Det innebär inte att Barnkonventionen, så som förs fram i överklagandeskriften, är svår att tolka och/eller tillämpa då det saknas vägledning i förarbeten. Det är tydligt hur Barnkonventionen är uppbyggd och hur den skall tolkas.

När det gäller Barnkonventionen finns det fyra grundläggande och vägledande principer som finns i artiklarna 2, 3, 6 och 12. Artiklarna skall inte enbart betraktas enskilt utan i samspel med varandra och med andra artiklar i Barnkonventionen. Detta bildar grunden för hur tillämpningen och tolkningen av Barnkonventionen skall göras. Barnets bästa skall alltid beaktas och för att kunna komma fram till vad som är barnets bästa måste barnets åsikt efterhöras.

När det så gäller frågan om inkorporeringen av Barnkonventionen i den svenska lagstiftningen innebär det att Sverige fick en ny lag, Barnrättslagen. Det finns ett avsnitt i

prop 2017/18:186 som berör detta. I korthet kan sägas att det där framgår att orsaken till att regeringen valde denna väg är behovet av att det barnrättsbaserade synsättet behöver få ett större genomslag. Det ansågs nödvändigt att tydliggöra att barn är rättighetsbärare och att deras rättigheter behövde synliggöras.

Vidare framhölls i propositionen att det inte skall tillkomma några nya åligganden för kommunerna och regionerna. Detta då Barnkonventionen redan tidigare borde ha tillämpats i kraft av att ha varit en ratificerad internationell konvention och då den svenska lagstiftningen skall tolkas fördragskonformt. Propositionen är tydlig med att det inte går att förutse vilka de samhällsekonomiska konsekvenserna blir. Det är inga nya rättigheter eller nya åtaganden som införs utan det rör sig om förtydliganden. Det går emellertid inte att bortse ifrån att lagstiftning innebär ett krav på efterföljande åtgärder för att undvika lagbrott vilket i sig kan innebära ökade kostnader. Planering och förebyggande arbete medför emellertid ofta positiva effekter för samhällsekonomin. Det är därför svårt att avgöra om de samhällsekonomiska konsekvenserna blir negativa eller positiva.

Ovan nämnda vägledande principer ger sammantaget den barnsyn som ligger till grund för Barnkonventionen. De klargör också sammantaget vad barnperspektivet innebär och hur detta fås fram. Det finns anledning att vidröra detta. Barnkonventionen tydliggör som redan nämnts att barn är rättighetsbärare och att de är individer. De har rätt att få komma till tals och de vuxna har en skyldighet att skapa forum för barnen att ge uttryck för sina åsikter.

När barnets bästa skall avgöras är barnperspektivet en mycket viktig del i den bedömningen. Det är barnets perspektiv som skall tillföras som ett underlag i bedömningen, inte vuxenperspektivet på barnets bästa. Det krävs således en tydlig åsikt från de barn som berörs. Barn har inte alltid rätt att bestämma men de har rätt att få uttrycka sina åsikter och få dessa beaktade. Det krävs inga förarbeten för att klargöra detta. Svårigheten med tillämpningen är att den sker i flera steg. Det första steget är att bereda barnen möjlighet att delta i beslutsprocessen och det sker via olika inflytandefora som får skapas på olika sätt beroende på barnens ålder och mognad. Beslutet som sedan skall ske blir i en annan del av process där olika intressen skall vägas mot varandra. Hur dessa avvägningar skall göras finns det ingen vägledning att hämta i några förarbeten. Däremot är Barnkonventionen tydlig med det faktum att innan avvägningen sker skall det finnas ett ställningstagande avseende barnets bästa.

Om artikel 3 och artikel 12

Enligt artikel 3 skall barnets bästa beaktas och det låter sig bästa göras med hjälp av en prövning av just barnets bästa och/eller en barnkonsekvensanalys. Enligt artikel 12 klargörs

att ett barns rätt till inflytande en demokratisk rättighet. För att kunna förverkliga övriga artiklar i Barnkonventionen är detta en central artikel.

Artikel 3 och artikel 12 är således sammankopplade med varandra. Det går inte att bedöma vad som är det bästa för barnen utan deras delaktighet. Detta innebär att en prövning om vad som är det bästa för barnet är en process i två steg. Först skall en utredning göras för att klargöra vad som är barnens bästa. I denna prövning ingår efterfrågande av barnens egna åsikter utifrån deras perspektiv.

Därefter skall en bedömning av vad som är det bästa för barnens göras. Om vad som är det bästa för barnen står mot andra intressen skall en prioritering mellan dessa motstående intressen ske. I denna prioritering skall barnens intresse och rättigheter väga tungt.

I SKRs publikation ”Prövning av barnets bästa” framgår vilka underlag som skall finnas med i en prövning för att få fram vad som är det bästa för det aktuella barnet/de aktuella barnen. Bland annat skall synpunkter från barnen finnas med.

Bemötande av motpartens påståenden i överklagandeskriften

Förvaltningsrätten har gått utöver, eller i vart fall utvidgat, ramarna för en laglighetsprövning till att göra i det närmaste en lämplighetsprövning av beslutet
Överklagan av Utbildningsnämndens beslut har skett då beslutet som togs inte följde artiklarna 3 och 12 i Barnkonventionen, dvs Barnrättslagen. Det handlar inte om frågan om lämpligheten av beslutet. Utbildningsnämnden hänvisar till prop 2017/18:186 och förefaller ha uppfattat någon form av löfte om att införlivandet i svensk lagstiftning inte skulle innebära nya åligganden och en begränsning av det kommunala självstyret.

Vad som föreskrivs i de aktuella artiklarna, och resterande artiklar i Barnkonventionen, är inget nytt. Vad som sägs om barnets bästa och krav på delaktighet är inte något nytt utan har gällt sedan dess att ratificeringen av Barnkonventionen gjordes. Det föreligger således ingen utvidgning av ramarna för laglighetsprövningen.

Det framgår i den aktuella propositionen att det inte rör sig om vare sig några nya rättigheter eller åligganden men om klargöranden av barn som rättighetsbärare. Om det upplevs som något nytt torde det snarare handla om att Utbildningsnämnden inte tidigare följt Barnkonventionen i denna del. Om så vore fallet borde det funnits inflytandeforum för att möta barnen samt utarbetade strukturer för processen med att arbeta fram vad som är bäst för barnen.

Förvaltningsrätten ställer mer långtgående krav än vad Barnkonventionen kräver
Nej, det är Barnkonventionen som ställer kraven. Kraven har funnits i Barnkonventionen sedan dess tillblivelse. Införlivandet innebär ett tydliggörande av barnens rättigheter och vikten av att möjliggöra att de kan uttrycka dessa. Förvaltningsrätten har förstått Barnkonventionens innebörd och tillämpar denna i sin dom.

Förvaltningsrätten beaktar omständigheter som klaganden, dvs vi, inte har anfört
I överklagan av Utbildningsnämndens beslut har anförts att beslutsunderlaget inte har barnets bästa som utgångspunkt. Förvaltningsrätten hävdar uttryckligen att ett ställningstagande om barnets bästa krävs innan beslut fattas och detta är en korrekt tillämpning av Barnkonventionen. Barnets bästa skall beaktas i beslutet. Det betyder att utifrån ett beslutsunderlag som innehåller barnets perspektiv på den föreslagna förändringen skall barnets bästa bedömas. Därefter skall ett beslut fattas där motstående intressen, däribland barnets bästa, vägs mot varandra. Utan att ha gjort ett ställningstagande avseende barnets bästa kan inte denna intresseavvägning göras på ett korrekt sätt.

Förvaltningsrätten ställer krav på att ett särskilt ställningstagande skall tas utifrån barnets bästa på ett sätt som synes främmande och delvis verkningslöst i kommunalt beslutsfattande
Det är oklart vad Utbildningsnämnden menar med denna kommentar. Barnkonventionen, därmed också Barnrättslagen, klargör att barn är rättighetsbärare. Det innebär att de har rätt att få göra sin röst hörd oaktat att det innebär förändringar i den kommunala verksamheten och en kommuns arbetssätt. Barnen och deras rätt måste hela tiden vägas in i beslutsprocesserna.

Poängen med att Barnkonventionen nu är lag är att kommunerna och regionerna måste följa vad som föreskrivs och i de fall detta inte redan skett ändra sitt sätt att fatta beslut. Det måste bli tydligt hur processerna fungerar. Budgeten måste kanske anpassas utifrån barnens perspektiv. Inflytandeforum måste skapas. Detta är för övrigt ingen nyhet då det i Kommunallagens 8 kapitel 3 § regleras att nämnderna skall verka för att samråd sker med dem som brukar deras tjänster.

I det aktuella målet har inte något barn getts möjlighet att uttrycka sin åsikt. Det anges i Barnkonsekvensanalysen, sid 3 i kommentar till artikel 12 att enskildas åsikter inte inhämtas. Detta är ett brott mot artikel 12 i Barnkonventionen men också ett brott mot 8 kap 3 § KomL. Detta är kärnan i vår begäran om en laglighetsprövning.

Förvaltningsrätten förbiser att ett uttryckligt ställningstagande utifrån barnets bästa i underlaget faktiskt har tagits.

Utbildningsnämnden menar att det finns ett uttryckligt ställningstagande gällande barnets bästa. Den uppfattningen delas inte av mina huvudmän.

Det finns ingen redovisning av hur detta ställningstagande tagits fram. Barnen har inte på något sätt gjorts delaktiga varför det inte är möjligt att göra en bedömning vad som är det bästa för barnen med deras perspektiv som grund. Bedömningen av barnens bästa i barnkonsekvensanalysen har enbart skett utifrån ett vuxenperspektiv. Det är ett objektiva barnperspektiv som skall läggas till grund för bedömningen inte en vuxens uppfattning om vad som är bäst för barnet. Det är viktigt att beslutsfattarna motiverar sina bedömningar och beslut. De intresseavvägningar och prioriteringar som gjorts skall också tydliggöras.

Vi önskar påtala att det är viktigt att beakta att barn har olika behov beroende på kön, eventuell funktionsnedsättning och kognitiv förmåga. Dessa olikheter är ytterligare skäl för att tillse att barnen görs delaktiga och att det inte blir vuxnas perspektiv och subjektiva antaganden som blir avgörande för vad som påstås vara barnens bästa. Det är sedan beslutsfattarnas uppgift att sammanställa framförda behov, ta ställning avseende barnets bästa och prioritera mellan olika intressen.

Sammanfattning

Barn är rättighetsbärare som har rätt att få sin röst hörd i den kommunala beslutsprocessen. Detta regleras i såväl Barnkonventionen som Kommunallagen.

Precis som tidigare, dvs utan utökade rättigheter eller åligganden, skall barnets bästa beaktas vid beslutsfattandet. För att veta vad som är barnets bästa skall barnets röst efterhöras. Det är barnets rätt att få vara delaktig i ett beslut på detta sätt. Beslutsfattarna skall genom en prövning av barnets bästa och/eller en barnkonsekvensanalys säkerställa att det finns ett underlag inför ställningstagandet avseende barnets bästa.

Utbildningsnämnden har inte efterhört eller möjliggjort barns delaktighet och denna brist framgår tydligt i barnkonsekvensanalysen där det framgår att barns åsikter inte efterfrågas då beslut om samlokalisering är på en övergripande nivå där enskilda åsikter inte inhämtas. Frågan reses hur nämnden gör i samband med t ex ändring av detaljplan.

Vidare har inte Utbildningsnämnden redovisat hur de arbetat med att ta fram ett ställningstagande avseende barns bästa. Det sägs i överklagandeskriften att det faktiskt finns ett uttryckligt ställningstagande. Detta framgår inte tydligt. Det framgår av Barnkonventionen att det skall redovisas hur en har kommit fram till detta. Så har inte skett.

Vad som anförts tidigare i målet och, ovan, visar att Utbildningsnämnden inte följt vad som regleras i Barnkonventionen gällande ställningstagande avseende barnets bästa och barns rätt till delaktighet. Det innebär att det beslut som togs i Utbildningsnämnden inte är lagligt och skall undanröjas i enlighet med Förvaltningsrättens dom.

Innan Kammarrätten fattar beslut i målet hemställes att få slutföra talan i målet.

E u

Charlotta Lagnander